

Օրացիրքն սկսելի զդր-  
մէս 3 կիւնէսէք էօ-  
տէնմէք իւզրէ րէշին օ-  
րարադ 6. վէ 6 այլըդր  
3 1/2 պէտադ էէճիւրիէ վէ  
նիւսիսիս 20 փարա տըր :  
Թաշարարտան միւշթէ-  
րի եազրլմադ իսթէէէն-  
էր, պէտէլինի վէ սէ-  
նէվի բօստա իշին 37 1/2  
զրշ : սադ րարա իւզվէ  
իտէրէք կէճտէրմէլի վէ  
եախօս պրօրտա պիւր  
ստաւ կէօթէլմէլիսիւր-  
էր :

# ՕՐԱԳԻՐ

ԾԱԼՆ ԱՌԱՔԱՅԻՐՈՅ  
ՔԱՂԱՔԱՆՆ ԸՋՐԱՅԻՆ ԵՒ ԵՌԵՒՏՐԱՆՆ

Նրանովն սրտար իւր  
տէֆա իշին 2 զրշ : իւրն  
ճի տէֆա իշին 1 զրշ :  
վէ զիւտաէ նէշր օլու-  
նաճաղարա րազարդդ  
օլունաճաղ տըր : Մէք-  
թուպ վէ սալրէ Պալըդ  
րազար դարուստնա ,  
Նաթիլէ կանոն իւսթիւ-  
թիւտա Ն . 24 Երին Աւա-  
րալի Օրացիրքն եազը-  
իւտնէսինալ 6 : Խօճասար-  
եան իսթինէ կէճտէրիւ-  
ճէք տիւր : Վաճառա տալիւր  
մէթուպարննէշր րա-  
րադ տըր :

ԸՈՒՆՅԻՆ ՏԱՐԻ

1869 ԳԵԿՏԵՄԲԵՐ 4 ՀԻՆԴԵՐԹԻ

ԹԻՒ 74

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 4 ԳԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Ի Օ Ս Ա Ր Ա Ն

Եթէ իրօք Սահմանադրական ազգ-  
մէնք կամ ըլլալ կը բաղձանք , գիտնա-  
լու ենք որ սահմանադրականութեան ա-  
ռաջին ստորոգելին հասարակաց կարծե-  
կաց զերիշխանութիւնն է . ուր որ հա-  
սարակաց կարծեաց գոյութիւնն և ազ-  
գեցութիւնն չկայ , հոն — եթէ իրօք սահ-  
մանադրութիւն մ'ալ ըլլայ — կատարեալ  
սահմանադրականութեան անձնաւորու-  
թիւնն չը կայ :

Տարակոյս չկայ որ այսօր ունինք  
սահմանադրութիւն մը և սահմանադրա-  
կան ազգ մենք կրսնք . բայց ունինք  
հասարակաց կենդանի կարծիք , և ո՞ր է  
ստոր բնական ազգեցութիւնը : Մենք կը-  
սենք թէ թէ և ունինք հասարակաց կար-  
ծիք — ըստ որում ունինք ազգային զգա-  
ցում — բայց այս կարծիքը մտքերու մէջ  
ամբարիտուած է , այս կարծիքը կեն-  
դանի չէ , որ էն վտանգաւոր բանն է :

Հասարակաց կարծիքը շատեր հո-  
տանքի նմանցոյցած են որուն առջև թումը  
կանգնելը , պատուար քաշելը 'ի վրէր ա-  
նոր յորդահոս ընթացքը արդիւնելու աշ-  
խատիլ է , կրսնն :

Բայց աւելի ճշդիւ կը նմանի շողիի ,  
որ ամանի մը մէջ փակուելով չը կրնար  
բանտարդուիլ և անադին ուժգնութեամբ  
'ի դօրծ կը գնէ իւր անդիմադրելի դօ-  
րութիւնը , ամանը կը պայթի , շողին կը  
սլանայ անարգել . այս է հասարակաց  
կարծեաց բանտարդութեան բնական  
հետեւանքը , հասարակաց կարծիքը ե-  
րեւան հանելու միջոցին պակասութեամբն  
էր որ 1859 ին պատերազմարանի դուռը  
առջ սահմանադրութեան , երբեք պարբերաբ  
ի դո-  
ւում գոչումը տեղի ունեցաւ . ստոր հա-  
մար էր դարձեալ որ նախորդ տեղապա-  
հի օրով պատերազմարանի պաշտօնեայ-  
ները մեծ ցոյցերով դուրս հանուեցան  
և դուռը փակուեցաւ . ստոր համար էր  
որ Պօղոս պատրիարքի օրով և յետէ ա-  
ղաղակները բրթաւ և շատեր ոստիկանու-  
թեան մութ բանտերուն խորշերը փակ-  
ուեցան , մինչև որ ազգատէր և ազգու-  
ճեւք մը իւրեց ազատեց զիրենք այս  
դժբաղդութեան արկածէն ,

Այս ցոյցերը , այս աղմուկներն ու  
դուռում գոչումները ոչ տէրութեան' ոչ  
ազգին և ոչ նոյն իսկ ազգայնոց հաճո-  
յական էին :

Պէտք էր որ ասոնց առաջին առ-  
նուէր , գաղտնիքը երեւան ելնէր , և  
ազգային վարչական գործերն օրինական  
շրջանաւ մը յառաջ երթային 'ի դոհու-  
նակութիւն և 'ի հանդարտութիւն ազ-  
գայնոց :

Այս գաղտնիքը երեւան ելած է  
այսօր , ճանչցուած է որ հասարակաց  
կարծեաց մտքերու մէջ փակուած ըլլալով  
էր որ այս անհաճոյ ցոյցերն տեղի ունե-  
ցան . վառն զի տարակոյս չկայ որ' երբ  
հասարակաց կարծիքը օրինաւոր միջոց  
մ'ունենար արտայայտելու , վարչութեան  
դուռը կենցող ազգասէրները չը պիտի  
կարենային զի քանի իսկապար անոնց դօրծ է .  
ընդհանուր կարծիքն այս է ըսելով այն անընդ-  
ճելի պօրութեան դիմադրաւելու փորձ  
փորձել , հասարակաց անդորրութիւնը  
վրդովելու պատճառ ըլլալ . կամ գոնէ  
Հասարակութեան մեղքն ստանալու  
տախտանաւորութիւնը յանդիւրս ազգին  
վրայ բեռնելու :

Բանը այս կարծիքը օրինաւոր կեր-  
պով արտայայտելու եղանակին վրայ կը  
կայանար . ո՞րն էր այս միջոցը . մինչև  
մօտ ատեններս շատեր դառնուեցան որ  
ազգային լրագրութիւնը հասարակաց  
կարծեաց հեղինակը ճանշաղու եղծման  
ենթակայ եղան , թերեւս մոռնալով ա-  
նոր անհատականութիւնէ խմբագրուած  
բայց ընդհանուրէն երբեմն չընդունուած  
և երբեմն ընդունուած ըլլալ . այլ այսօր  
ամեն մարդ գիտէ թէ խմբագրիք ան-  
հատական իրաւունքէ աւելի հասարակաց  
կարծեաց հեղինակ ըլլալու իրաւունքը  
չունին այլ կրնան առաջնորդ սեպուիլ ,  
այս միջոցը անշուշտ ազգային խօսարան-  
ները իրնային ըլլալ , ուր կարծիքներու  
ընդհարումովը հասարակաց կարծիքը  
միանգամայն կը գոյանար կը տարածուէր  
և կարտայայտուէր , ստոր փառքը ձերն  
է , խմբագիր , և օգուտը ազգին և տէ-  
րութեան :

Խօսարաններու պաշտօնը և ծառա-  
յութիւնը մեծ է , Մ . Խմբագիր . Խօ-  
սարանները ոչ միայն միջոց մ'է հասա-  
րակաց կարծիքը երեւան հանելու , այլ  
միանգամայն ազգի մը մարմնաւորու-  
թիւնն է : Ամենքնիս ալ կը յիշենք որ  
բաւական թուով առաջարկութիւններ ե-  
ղած են մեր սղղին , ի՞նչ է պատճառը  
որ ասոնք ասարդիւն և անգործադրելի  
մնացած են . վառն զի ազգային ո՞ր ան-  
հատ կրնար ազգին ամբողջութիւնը պատ-

կերացնելով ատոնց դործադրութեանը  
ձեւնարկել , որով բնականաբար մեր ազ-  
գին մարմնաւորութիւնը երեւակայակա-  
նի կերպարանք առած էր . բայց այսօր  
այնպէս չէ , այսօր եթէ ունենանք բա-  
ւական թուով խօսարաններ , ինչպէս որ  
մեծ յոյս կայ , այն խօսարանները օգ-  
տակար դատածը խնդրոց կարգը կան-  
ցունէ , կը յուզէ և արդիւնք մը կը հա-  
նէ : Ամեն մարդ ալ առաջարկութիւններ  
ընելու չը վարանիր , ըստ որում ունի իւր  
դէմը մէկն որ արձագանգ կուտայ :

Խօսարաններու պաշտօնը այսպիսով  
ալ չը վերջանար . խօսարանները ուրիշ մեծ  
և ամենակարեւոր պաշտօն մ'ալ ունին  
որ' անհատականութեան կը վերաբերի .  
կը սովորեցնեն մեզ ինչ որ չը գիտենք ,  
կուտան մեզ ինչ որ չընենք :

Մարդս կը սովորի խօսարաններ յա-  
վիճաբանել , տրամաբանել , փաստաբա-  
նել , հրապարակային պէրճախօսութիւն-  
ներ ընել , և ընկերականութեան հետ  
վարուիլ այնպէս ' ինչպէս որ պարտ ու  
պատշաճ է . վերջապէս անոնք որ չը գի-  
տեն' կը սովորին և անոնք որ մի միայն  
ինքզինքնին մարդ կը կարծեն' կը հասկը-  
նան թէ ինչ են , մէկ խօսքով խօսարանը  
մարդս մարդ կը ձուլէ :

Այսչափ արդիւնաւէտ , դիւրագոր-  
ծադրելի և ձրի միջոց մը Մ . Խմբագիր ,  
խիստ քիչ անգամ կը պատահի , միջոց  
մը' որմէ օգուտ քաղելու համար կամ  
քիչ մը ազգային զգացում և կամ տէրու-  
թեան օգտին ծառայելու միտում մ'ու-  
նենալ կը բաւէ , որ հաղորդուի չէ :

Մ .

Մ . Խմբագիր .

Եփրատ լրագրոյն 3 թուոյն մէջ Եփրատ  
գրուած նամակ մը կարգայինք , որոյ ամբողջ  
խմբագր , Մ . Նզկա թաղը գտնուած աղջկանց  
գարոցը բարեկարգութեամբ և յառաջադի-  
մութեամբ արոյաց գարոցէն Արքանաւան մը-  
հոյն չափ տարրեր ըլլալը հուշակիւ , և այն-  
պէս թաղեցւոյ մասնաւորաց իրական սեռին  
դաստիարակութեանը ունեցած չափազանց ե-  
ռանգնին և թաղական խորհրդոյ անհոգու-  
թիւնն հետեւցունելու մէջ կը բովանդակէր ,  
ուրեմն յիշեալ գարոցներուն վիճակին վրայով  
տեղեկութիւն մը հարկադրեցանք ներկայիս  
մէջ ամփոփելով ձեզ հաղորդել :

Նախապէս կը յայտնեմ որ դարոյցի շի-  
նութեան խորհուրդը թէպէտ չորս տարիի չափ  
յառաջ Տիգրանեան Մկրտիչ եպիսկոպոսի քա-  
րովի գտնուած ժամանակ յղացուած և ու-  
րուն համար յիշեալ եպիսկոպոսի ձեռքը յա-

Նոյեմբեր 17 տէն 28 է դատաւ  
11 կիւնտէ Սիւէիչ դանաւ ընտան կէշէ



Լաքին Իրշանապլըարըն պու տէ-  
րէճէ հիւքիւմէթէ գարլը իպրաղը խու-  
սումէթ իթմէքլոյէ գալգը շմալարընըն  
շինովէքտէ վագթի տէյի իտի : Զիրա  
Ինկիլիկ հիւքիւմէթի հադգլարընտա ֆա-  
յիտէլի պիր թարիդէ կիրմիշտիր , վէ իհ-  
թիմալ աղը մէզքիւր էմլագ հուգուգու  
թէալիէէսինէ աալի թէշպալիւս իտէ-  
ճէք տիր . իմոի պու հալտէ խուսումէ-  
թէ պաշլամագ , քէնտիկըն ֆայիտէլի  
պիր նէթիճէ հասըլ իթմէգ իտի :

Ամերիգա Յենիանաւորներն թալը ու հարէքէթի տախի ալ թէհտալի տէյիլ տիր. հէր կիւն անէրին Կնկիթէրբաւա գարշը չըգմալարը պէքէնմէքտէ տիր. վէ զաթէն չօգ թարափլարտա, այրը այրը հիւճիւմէր փուգու պուլմուշ տուր :

Իրշնառա մէ Ամէրիգա Յէնիանլա-  
րնն պու միւթթէֆիդ հարեքէթինի տա-  
հա դիատէ ազըրլաշտըրան մատտէ շու-  
տուր քի, պունկարը Միւսթէմէայի Ա-  
մէրիգա լեպարֆընառն ըւհրէք իտէ-  
պուլընտուղուն չիւհէ իթմէմէք միւն-  
քինսիպ տիր :

Պու կիւնքի թշնկրաֆ տախի Ին-  
կիլիզ հիւքիւմէթի, մէլքիւր էհայինին  
չիֆլիք նըզամընը թերթիւ իթմէք իւզրէ  
Մ. Կլատթըն չալը շմադտա օլտուղուն-  
տան, պու կիւն տախի Եադընտա պիր  
սուրէթի հասէնէտէ թէսլիէէսի մէմուլ-  
տէն տիր:

Գլխաւոր Ատաստէ միւս-իմէլ վէ միւս-էվէ-  
օլան արօնաբար ասհապընրն մէլաանէ չըդարը-  
մասը, վէ հուսուսայինն թայեհիթլը սէնէաս-  
թընրն միւսէտտէտէն թանդիմ վէ իթասը դըմ-  
նընաս, թէրսիմի միւթէգայի իրատէյի սէնի-  
յէտէն խարթիթասը իթմամ օլունմուշ, վէ մէ-  
քիւր Ատաստէ արասյէ միւթէնարբըֆ օլան գէ-  
վաթըն եէտլէրինտէ պուլունան սէնէտտթընրն  
մէքթիւպիի Նվղաֆը հիւմայուն դարէմի միւ-  
սէյիկիլի, վէ Ատալար Նվղաֆ միւտիթի ըի-  
ֆաթլու ճալլա եֆէնայիյէ իթասի իլէ, եւ-  
տինտէն մուլաղգաթ սէնէա աթգի լաղըմ կէ-  
լէրէք, մուգաստմա ճանիպի դօմիսիօնտան  
էլաէնէյի միւսիթէլիֆէ իլէ թաղ օլունմագաէ  
պուլունան ճէրտէլը վասթիթասը իլէ ճասը  
տէֆա իլան իթաթիթիլի, վէ մուսիթասըն Նվ-  
ղաֆը հիւմայուն նէգաթիթի ճէլիլէսի ճանի-  
պիլաէն վուղու պուլան թէպլիղ իւգէրինէ,  
խարթիթիյէ նէգաթիթի ճէլիլէսի ճանիպի ալի-  
սինտէն շէրէֆ վուղու պուլան էսի ու իշար  
վէճ իլէ, բաթրիթիթանէլը վասթիթասը իլէ  
տաթի թէրսըր իլան վէ Նիշալիօ օլունմուշ ի-  
սէտէ, շիմիթիլէ գասար կէճաթիլիլէն սէնէ-  
տաթ անճագ նըգֆի մըգասարի պալիլ օլմուշ  
օլաուղունա, վէ էյեսամը շիթա կիւն սլէ կիւն  
տաթալ խաթէք իշին տէրէճէյի էճէմիթիթի

խնէ մէլշամառէ պուլունմապընա նէզարէն, նի-  
հայէթ իւլ նիհայէ, քիանունին ոսանինին զայէ-  
թինէ տէկին պէր միւնվալի մուհարրէր Ասա-  
ռա արասչա միւթէնաբբըֆ օլան գէվաթին  
եէալէրինսէ պուլունմառն սէնէտաթին էֆէնաթի  
մումայիլէյէ իթմար իլէ մուվազզաթ սէնէտ  
ալմապարընէ, վէ շահէտ միւնաթէթի մէջըլու-  
րէ դարֆինսառ սէնէտաթինը կէտառէթէյէն օ-  
լուր իւն, հէր քիմ օլուր իւն օլուն, պու մի-  
սիլլու իլէրին պիզդարուր խարթիթմըն խարթի-  
ճինսէ գաշաճաղընը, վէ պու մաղուլէլէրէ  
թիսալին մալ մաշիլու հազարի իլէ պապըլմառ-  
ղընէն իլանընա իպթիխար օլունմուշ տուր :

3

Յառաջիկայ կերտի խոտարանը պի-  
տի բացուի ժամը 7 1/2 ին նախորդ գու-  
մարման խնդրոց վիճարանութիւնը շա-  
րունակելու համար, որք են :

Ա. Թէ Երեսփոխանական ժողովոյ վերահազմութիւնը սահմանադրութեան վերաբնութեանն առաջ թէ ետքը տեղի ունենայու է :

Բ. Թէ դաւառային երեւոյթմանայ  
ընդդուծիւնը մեր ազգին արդէն վիճակին  
նկատմամբ անհրաժեշտ է, և թէ ընտ-  
րութիւններն ի՞նչ եղանակաւ ըլլալու են :

Ամեն կարգի ավգայինք ազատօրէն  
կրնան ներկայ դաժնուիլ 1 շտաբով յոստք  
վճարելու և ներքին կանոնայ համեմատ  
վարուելու պայմանաւ:

Նախադաս 30 ի գումարման  
Յուր 3: Արդարեւ

Մեարդլսեան ընկերութեան վեցամ-  
սեայ շրջանն լրացած ըլլալով, տնօրէն  
Ժողովն ալ իւր վեցամսեայ հաշուեցուցա-  
լը պատրաստի ունենալով իր հրաւիրուին  
ընկերութեան բոլոր Մեծ . Անդամք  
շնորհանուր Ժողովոյ, և կը խնդրուի որ  
յառաջիկայ կիրակի օր դեկտ . 7 Ների  
գաւտի վարժարանը ժամը 7 ին ներկայ  
գտնուի ըստեհածին :

Յորում պարունակին բաց է կրօնական և քաղաքական համադմադային ճնադուղէ(1) :

Համեմատութիւնք այլ և այլ դը-  
րամոյ, չափուց և կշռոյ :

Յանկ տօնելի անուանյ և աւուրք  
տօնախմբութեանց նոցա .

Քաղաքական ժամանակագրութիւնը  
N 1 լույսէ 1867, զվերջ յունիս 1868.

Վիճակագիր Թուրքիոյ, ուր և գրառեալն Յանի Պաշտօնական և Պետականական անձանց, Տեղեկութիւնք ի վերայ սահմանի Հայոց, Նշանուածեանց և

(4) Տարեցույն մէջ զտնուած հանելու-  
խաղ լուծողն ամէն մէկին համար 10 տխան ֆը-  
տանքի նուէր պիտի ընդունի Գաղթիկ Կրտսան  
տնօրէնականապէս զըզբերէն: Կոտակները Յակոբ-  
անն խան, Թիւ 4-6 եւ Կապաճկոնան Կրտսան  
(Յարմայճօրար Թիւ 403) պիտի ուղղուին:

Ամուսնութեանց, այլ և այլ Դպրոցաց, Բերքի և Անճրքի վճակայն պիտու չայաստանի, Յունաց. Պուլլարաց, Հրէ-  
ից, Թյլթատարութեանց և Հեռադրու-  
թեանց :

Վիճակագիր, Նշանաւոր Տէրու  
Թեանց .

Բժշկական, խրատք, Տեղեկություն  
 ի վերայ դարմանաց այլ և այլ գիպուածական հիւանդութեանց, Բժշկաց և ճրի  
 դարմանատուութեանց նոցա .

Երթեւեկը, Ամենայն շողենաւաց  
և երկաթուղիաց Թրքաւստանի :

9.11. 09.30.31 40 09.30.31

1870

ፊ. ሰ. ሀ. ሄ. ህ. ለ. ሰ. ህ.

[illegible]

30966

[illegible]

Այս ընդարձակ Օրացոյցը կը ծախ-  
ուի ամեն գրաւաճառաց քով 'ի գին  
100 փող .

0 1 2 3 4 5 6

1870

Թ Ռ Ի Ս. Կ Ս. Ն Ի Ն

30966

# THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Q. 60 *Phyl.*

Բի-ն-գօ ք ի խիտքսն ահի-նքի Կե-զի-նքսն .

Աւսերլում, Յրանստ, Բուսիա, Էթալեա,  
Զգիւէրլեա, Պէճիզա վէ Սրանեա հիւփրաւէթ-  
լէրլեմն հէր նսվի բիւնդօ վէ իսթիզրազ սէ-  
հիմէրի, պէհէրնին 800,000—700,000—600  
000—500,000—400,000—300,000—200,000 վէ  
սպիւրէ գաղանաճապլարը օլսպ, ֆիւաթլարը  
իտ 40—20—40—60—40—40—240—350—  
550 ֆրանզա սպիթրմոպաա արը :

Մէջբեր պիւնթիւքաւն ալանբար, ազճէ-  
ոի վէ ֆայլըլը դայսլ օլմաաղլաւան պաշդա, 40  
-50 սէնէնէ դաաաղ պիւր կիւն պիւր պիւնթիւք  
մպլաղ դազմաաղլիմէր իշին իւմլաի օլաղ, 40  
վէ իսթիմալիք կիւն ուֆաղ պիւր շէյ գըրա-  
բաղ գիւրտէ ինդա սահիպլիմէ կէօթիւրիւղ բա-  
րապըր աշաղիլիք:

Աշտարակից ղեկավարները 16 տա հեքիմ-  
հեք, Երևան հեքիմին 10 ֆրանկ լուր պիտի  
բերի, էն պիտի 400,000 ֆրանկ գազանա-  
հազարը :

Այսօրվանից յառիար 1 տէ Ալեքիբրեանքն  
« Գլխին 1,000 » քիանդոտու չէքիլէճէք օլուդ  
լիք դադանան 250,000 քիօլին դադանաճադ  
արք :

Յունիսը 2 տէ՝ Միլանըն 43 ֆրանկով պի-  
ւիթ լըրի չէքիւճէք, վէ՛ կըքի 400,000 ֆրանկ  
դարանաճառ պոր:

Յաւելար 14 աէ Բուսիանըն բխանդ օստ. չէ-  
քիւէճէք, վէ էն չօղ 200,000 գարպօն գաղա-  
նաճաղ արր :

Թաֆալիկի մարկումից իրենցին, Վալա-  
թատա Գաֆիլիճյան խմբը գալուստ հանձնատա  
հօ. 46, Սարրաֆ Մ. Հանկիթ ծունու մարազա-  
սրնա միւրաճատի ինքնի տիր :

ՍԱՀՈՊ ԻՄԹԻԱԶ ԷԼՆ ՄԻԻԵԼԼԻՅՆ ՄԻԻԵԼԼԻՅՆ

040536 P08000016000 0-3-101330000

Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ